

ਅੰਤਰ ਸੰਪਰਕ ਪੱਥਰ

❖ ਵਰ੍ਹਾ : 28 ❖ ਅੰਕ : 5 ❖ S.No. : 434
❖ ਤਾਰੀਖ : 16-8-2021 ❖ ਆਂਗਣ
ਘੜਕ ਨਕਲ : ਰੁ. 6/-

એલર્ટ ગ્રુપ દ્વારા જીવદયા તથા અનુકંપાદાનની પ્રવૃત્તિ

આમોદ ગ્રુપ દ્વારા અનાજની કીટનું વિતરણ

ઘાંગઘા ગ્રુપ દ્વારા ગરીબ બાળકોને ઈડલી, મેદુવડા તથા ચટણીનું વિતરણ

વસઈમાં ઘેઘે ધરમાં પાલી બસઈ જતા વસઈ ગ્રુપ દ્વારા કૂચપાથ પર રહેતા લોકોને ફૂડપેકેટનું વિતરણ

વિરાલ ગ્રુપ દ્વારા જૈન બાળકોને નોટબુક તથા પેનનું વિતરણ

વસઈ ગ્રુપ દ્વારા જૈન બાળકોને નોટબુક તથા પેનનું વિતરણ

કોરોના વોરિયર્સ તરીકે સેવા બજાવતા ડાઇઝ ગ્રુપના યુવાનોનું બહુમાન

ઘાંગઘા ગ્રુપ દ્વારા કતલખાને લઈ જવાતા પશુઓને બચાવાયા.

શિંદખેડા ગ્રુપ દ્વારા અનુકંપાદાન

ભાચખલ્લા

આમોદ ગ્રુપ દ્વારા અનુકંપાદાન

ડીસા ગ્રુપ દ્વારા ૨૨૦ પોલીસોને મીઠાઈનું વિતરણ

જેતપુર ગ્રુપ દ્વારા અનુકંપાદાન

तं देवदेव महिम्नं सिरसा वंदे महावीरम्

॥ श्री प्रेम-भुवनभानु-ज्यघोष-रात्रेन्द्र-हेमरत्नसूरीश्वरयो नमः ॥

सुवान्तोन्ता ऋर्ष ङाळे सुवान्तो वडे यावतुं मेगेप्रीन

दिव्यकृपा : युवाहृदयसम्राट् स्व.पूज्य आचार्य श्री हेमरत्नसूरीश्वरशु महाराज

लेखक : प.पू.पं.श्री हृदयरत्न वि.म.

अर्हद्
प्रेरणा
पत्र

वर्ष : 28 ❖ अंक : 5

S.No. : 434 ❖ वि.सं.2077

ता.16-8-2021 ❖ आंगण्ट

मासिक :

अर्हद् धर्म प्रभावक ट्रस्ट

१७, ईलोरा पार्क, जैन हरेरासरनी सामे,
नारणपुरा थार रस्ता, अमदावाद-१३.
फोन : 079-2768 1317

२४३, पंथरत्न भीर्डींग, २२ जे माण,
अम.पी.मार्ग, ओपेरा हाउस, मुंबई - ४.
फोन : 022-23631564, 23808621
(M) 93225 14188 (Time : 12 to 5)
manasmandirtrust@gmail.com
www.shreejainalertgroup.org

तंत्री-मुद्रक-प्रकाशक
कलेशभाई वि. शाह
अमदावाद

टाईप सेटींग
सम्यक् डीजाईन ओन्स प्रिन्ट
अमदावाद

मुद्रक
सर्वोदय ओफसेट
अमदावाद
मो. : 98245 15514

आञ्चलिक ववाजम : રૂ. ૫૦૦/-
છૂટક નકલ : રૂ. ૬/-

પ્રાર્થના સંવેદના

હે વીતરાગ પરમાત્મા ! તમારી પરમ કૃપાથી અને પરમ પ્રભાવથી સહુ જીવોના દુઃખના કારણરૂપ મિથ્યામતિ દૂર થાઓ ! સહુ જનો સન્મતિને પ્રાપ્ત કરો.

હે કૃપાનિધિ ! સહુ પ્રાણીઓ સ્વાભાવની કુટિલતાને ત્યજી હૃદયની સરળતાને પામો. સહુ માનવો સ્વયંનો હઠાગ્રહ અને કદાગ્રહ છોડી પ્રજ્ઞાવાનું બનો તારા પ્રત્યે પરમ શ્રદ્ધાવાનું બનો.

હે દયાનિધિ ! સહુ જીવાત્માઓના અંતર કઠોરતા ત્યજી દયાવાળા બનો. હે નાથ ! દરેકના હૃદય પવિત્ર પવિત્રતમ બનાવી પરસ્પર મૈત્રીભાવોથી પ્લાવિત કરો.

હે કૃપાળુ ! સહુ જીવોના દુઃખો અને દારિદ્ર્ય નાશ પામો ! સહુના જીવનમાં સુખ શાંતિ અને સમાધિનો સૂર્ય ઝળહળી ઉઠો. સહુની અજ્ઞાનતા દૂર થાઓ, સહુ જીવો સમ્યક્ જ્ઞાનને પ્રાપ્ત કરો.

હે દીનાનાથ ! રાગ અને દ્રેષ એ આ સંસારના મૂળ બંધનો છે. તેનાથી જ આ દુઃખરૂપ, દુઃખ ફલક અને દુઃખાનુબંધી સંસાર લીલોછમ રહે છે. તારી વાણીના પ્રભાવથી સહુ જીવોના તે બંધનો શિથિલ બની તૂટી પડો. સહુને વાસ્તવિક સુખફલક એવા ભવ વૈરાગ્યની પ્રાપ્તિ થાઓ. હે વિશ્વેશ્વર ! સહુની તમામ પ્રકારની દુઃખફલક ઈચ્છાઓનું મૃત્યુ થાઓ. સહુ માત્ર તને જ ભજનારા બનો. તારામાં જ લય પામો. સહુની અનાદિની વાસનાઓ શાંત બનો. તારા દર્શનથી સહુના નેત્રો નિર્વિકારી અને નિર્દોષ બનો. અમારા માટે તારી જ ઈચ્છાઓનો જય થાઓ !

સીગારેટનું કેસ કાર્ડનું હોય, સીલ્વરનું હોય કે ગોલ્ડન, સીગારેટનો ટેસ્ટ તો સરખો જ રહેવાનો પરંતુ ધનવાનો તો ગોલ્ડન કેસ જ રાખવાના, જરા હટકે ! ચા કાચના કપમાં હોય, ક્રિસ્ટલના કપમાં હોય કે હીરા જડીત સોનાના કપમાં હોય, બધાનો સ્વાદ તો સરખો જ હોય છે. પણ ધનિકો ગોલ્ડન જ પસંદ કરશે.

બધે જ ધનિકોની પસંદગી જુદી જ હોય છે. તે સામાન્ય માણસ સાથે બેસવા તૈયાર થતા નથી. માણસ મોભા પ્રમાણે હજામત કરાવવા પણ ૭૦૦ રૂપિયા ખર્ચી તાજમાં જાય છે. કોમનમાં બેસતો નથી.

પરંતુ એક હકીકત તો એ છે કે મર્યા પછી બધા માટે કોમન સ્મશાન તો એક જ છે. ત્યાં બધાને સરખી રીતે બાળવામાં આવે છે. બાળનાર અગ્નિ બધાની એક સરખી હોય છે. અગ્નિ ગરીબ તવંગરનો ભેદ કરતી નથી. બધાને બાળીને સાફ કરે છે.

જો બધાની રાખ એક સરખી જ પડવાની હોય તો ભલા આ ચોઈસ અને મોભાની ઝંઝટ છોડી દેને ! શા માટે તારી જાતનું ગૂમાન કરે છે. શા સારું તારા દેહની આળ પંપાળ કરે છે. કયા તન માંજતા રે એક દિન મિટ્ટી મેં મિલ જાના !

માણસે આત્માની ફીકર કરવી જોઈએ જે શાશ્વત છે. સદાકાળ છે. શરીર ટેમ્પરરી છે. નાશવંત છે. માટીમાં મળી જનારું છે.

હેમસૂત્ર

માણસની મહાનતાના દર્શન મોટા સાથેની નમ્રતા-લઘુતામાં અને નાના સાથેના પ્રેમભર્યા વહેવારમાં થાય છે.

સૌજન્ય : અ.સૌ.સુખાબેન શૈલેષભાઈ મહેતા

3

સૂરિપુરંદર ભગવાન હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા ધાર્મિક જીવોને યોગપૂર્વસેવાના કર્તવ્યો અંતર્ગત યોગસિદ્ધિ માટે પ્રયત્નશીલ બનવા પ્રેરણા કરે છે.

લોકોત્તર જિનશાસનના દરેક અનુષ્ઠાનો યોગ સ્વરૂપ છે. નાનકડું નવકારશીનું પરચક્રપાણ પણ આદરપૂર્વક અને વિધિપૂર્વક કરવામાં આવે તો તે પણ મોક્ષ સાધક બને છે. તમે રત્નત્રયીની આરાધનામાં તમારું ચિત્ત જોડો, ધાર્મિક ક્રિયાઓમાં તમારી રૂચિને પેદા કરો, રૂચિ પૂર્વક કરેલી ક્રિયાઓ જ આત્મામાં સંસ્કારો પાડશે. રૂચિ પૂર્વક કરેલી ક્રિયાઓ જ તમને આંતરિક આનંદની, સુખની અનુભૂતિ કરાવશે અને આવી ક્રિયાઓ ભવાંતરમાં સાનુબંધ બની સાથે આવશે.

વળી રત્નત્રયી (જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર અને તપ)ની રૂચિ અને આદરપૂર્વક કરેલી ક્રિયાઓ તમારા આત્મામાં પરિણતિ ઊભી કરે છે. આત્મામાં ઓળઘોળ બને છે અને ભવાંતરમાં સદ્ગતિ અપાવી ઉદયમાં આવે છે.

બાલવયમાં દીક્ષાની ઈચ્છા થવી તે શું છે? પૂર્વભવમાં સાધુપણું પાળવાથી જે પરિણતિ અને સંસ્કારો આત્મા ઉપર પડ્યા તે થોડોક અભ્યાસ થતાં કે સાધુના સત્સંગનું નિમિત્ત મળતાં તે સંસ્કારો જાગૃત થાય છે. કેટલાક જન્મથી જ વૈરાગી હોય તે પણ સંસ્કારના લીધે દીક્ષા જીવનમાં પછી સહજતાથી પ્રવૃત્તિ કરાવે છે, સંયમપણ શુદ્ધ પાળે. આવા અઢળક દૈષ્ટાંતો શાસ્ત્રમાં મળશે.

અધ્યાત્મયોગ જો અનુબંધવાળો (સાનુબંધી) હોય તો તે બીજા જન્મમાં સાથે આવી જીવને તે માર્ગે આગળ વધારે છે. અંતે મોક્ષ અપાવે છે. માટે ધર્મકરણીઓ-ધર્મક્રિયાઓ જેટલા ઊંચા-આદર-બહુમાન અને ઉપયોગપૂર્વક થાય, અત્યંત ઉપાદેયભાવથી થાય તો તે ક્રિયાઓ સાનુબંધ બને છે. એટલે કે ભવાંતરમાં આવી ક્રિયાઓ જે શાસનમાં હોય છે તેવા જિનશાસનની ફરીથી-વારંવાર પ્રાપ્તિ કરાવે છે. અંતે મોક્ષ લાવી આપે છે.

ધર્મની વ્યાખ્યા સૂરિપુરંદર પૂ.હરિભદ્રસૂરીશ્વરજીએ જ પોતાના ધર્મબિદુ ગ્રંથમાં આપી,

વચનાદ્યદ્વનુષ્ઠાનમવિરુદ્ધા-દ્વયોદિતમ્ ।

મૈત્ર્યાદિભાવસંયુક્તં, તદ્ધર્મ ઇતિ કીર્ત્યતે ॥

જે ધર્મક્રિયા-અનુષ્ઠાનો પ્રભુના વચન અનુસારે હોય, પરંતુ વચનથી વિરોધી ન હોય અને કરનારના અંતરમાં મૈત્ર્યાદિ

ભાવો રહેલા હોય તો તેવી ધર્મક્રિયા ધર્મ બને છે. આવો ધર્મ મોક્ષ પ્રાપ્તિ કરાવે છે.

આ શ્લોકની પૂર્વે પૂજ્યપાદશ્રી એ ધર્મના બીજા પણ લાભ બતાવ્યા છે. તે લાભથી આકર્ષાઈ બાલ જીવો પણ ધર્મ આચરે છે અને તેથી સાક્ષાત્ નહિ તો પરંપરાએ પણ મોક્ષભાવને પામે છે.

ધનદો ધનાર્થિનાં પ્રોક્તઃ, કામિનાં સર્વકામદઃ ।

ધર્મ એવાપવર્ગસ્ય, પારમ્પર્યેણ સાધકઃ ॥૨॥

ધર્મ કેવો છે? ધનાર્થીઓને ધન અને કામીઓને કામનાઓ પૂરી કરનાર છે. ધર્મ જ મોક્ષનો પરંપરાએ સાધક છે.

એટલે વાત એ થઈ કે જે યોગીઓને ભૌતિક લાભ નથી જોઈતો પરંતુ શુદ્ધ મોક્ષભાવ જ જોઈએ છે. તેઓએ તો ધર્મ કરવો. પણ જે જીવોને (બાલ જીવોને) હમણાં ભૌતિક ઈચ્છાઓ છે. મોક્ષની ઈચ્છાઓ હજુ પ્રગટ નથી થઈ તેવા બાલ જીવોએ પણ ધર્મનું જ શરણ લેવું જોઈએ કેમકે ધર્મ નામની ફેક્ટરીમાં માત્રને માત્ર સુખનું જ પ્રોડક્ટ ઉત્પન્ન થાય છે. જેને ભૌતિક સુખ જોઈએ તેને તે આપે.

જેને અધ્યાત્મિક સુખ જોઈએ તેને પણ તે આપે! પરંતુ ધર્મની ખાસીયત એ છે કે ધર્મ જેના પણ અંતરમાં જાય તે જીવોની ઈચ્છાઓ ધીરે ધીરે ચેન્જ થતી જાય અને વારંવાર આવો ધર્મ કરવાથી મોક્ષની ઈચ્છાઓ પ્રગટ થવા લાગે. એકવાર એવું બને કે એવા જીવની ભૌતિક ડીમાન્ડ જ ખતમ થઈ જાય અને માત્ર મુક્તિની જ કામના રહી જાય ત્યારે તે જીવ શુદ્ધધર્મની પ્રાપ્તિ કરે છે.

એટલે કેટલાક પંડિત કક્ષાના જીવો ધર્મ કરતાં તાત્વિક કક્ષાને પામી ધન-સ્ત્રી-પુત્રાદિ પરિવાર રૂપ ઈચ્છાઓ છોડી દઈ માત્ર આત્મહિત માટે ધર્મને આદરે છે. તેઓ ઓછા કાળમાં યોગસિદ્ધિને પામી શકે છે. જ્યારે કેટલાક સંસાર રસિક જીવો ધનાદિની કામનાઓ લઈ ધર્મ સાથે સંબંધ કરે છે. પરંતુ ધર્મનો સ્વભાવ જ સંસારનો નાશ કરવાનો છે. એટલે એવા યોગ્ય અને પાત્ર જીવોની કામનાઓને થોડા કાળમાં નાશ કરી તે જ ધર્મ, જીવોને ઉપરના ગુણસ્થાનકો પ્રાપ્ત કરાવે છે. પરંપરાએ પણ મોક્ષ અપાવે છે. ધર્મ ક્યારેય ખરાબ કહેવો નહિ કે સમજવો નહિ.

યોગસિદ્ધિ માટે પ્રયત્ન કરતાં પહેલાં યોગમાર્ગ પ્રાપ્ત થવો જોઈએ તે માટે યોગની-યોગ માર્ગની ઈચ્છા થવી જોઈએ તે પણ

યોગ છે. ચરમાવર્ત કાળમાં પ્રવેશેલા જીવને જ આવો યોગમાર્ગ પ્રાપ્ત થાય છે. આવો જીવ યોગને યોગ્ય-પાત્ર બને છે.

શાસ્ત્રમાં આ યોગ બે પ્રકારનો કહ્યો છે. ૧) નિશ્ચયનયથી ૨) અને બીજો વ્યવહારનયથી 'નિચ્છયઓ ઇહ જોગો સળ્ળા ગાર્ફળ તિળ્હ સંબંધો ।' સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન, સમ્યગ્ચારિત્ર. આ ત્રણ સાથેનો આત્માનો સંબંધ તે નિશ્ચયથી યોગ છે તે અવશ્ય મોક્ષ સાથે જોડી આપે છે. નિશ્ચય શબ્દથી બે વાત નક્કી થાય છે. એક તો, તે તરત જ ફળ આપે છે અને બીજું તે અવશ્ય (વિધાઉટ ફેઈલ) ફળ આપે જ. ફેઈલ ન જાય!

અહીં શાસ્ત્રકારે 'સમ્યગ્' શબ્દ મૂકીને મિથ્યાજ્ઞાન, મિથ્યાદર્શન અને મિથ્યાચારિત્રને યોગ કહેવાની ના પાડી છે. મિથ્યા એટલે ખોટું, વિપરીત, અયથાર્થ જે મોક્ષ સાથે જોડતું નથી. માટે તે મિથ્યા છે.

મિથ્યાજ્ઞાન એટલે ખોટું જ્ઞાન જે આત્મા કે પરલોક આદિ તત્ત્વોને સ્વીકારતું નથી. સ્વીકારે તો વિપરિત રૂપે સ્વીકારે છે. એટલે કે આત્મા કે પરલોકમાં માનતું નથી. જે જ્ઞાન તમારી સ્કુલો-કોલેજોમાં પ્રાયઃ ભણાવાય છે. અનાત્મવાદી જ્ઞાન મિથ્યા છે. આવું જ્ઞાન 'યોગ' બનતું નથી.

મિથ્યાદર્શન એટલે ખોટી શ્રદ્ધા. સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ કહેલા તત્ત્વો ઉપર જેને શ્રદ્ધા નથી, જે ભગવાને કહેલા તત્ત્વો-ધર્મોને હંબક માને છે. સંસાર અને તેના સુખોમાં શ્રદ્ધા હોય. સર્વજ્ઞ તીર્થંકર પરમાત્માઓને છોડી તે અન્ય દેવ-દેવીઓ અને બાવા-ફકીરોના શરણે જાય. કામણ-ટુમણ કરાવે, દોરાધાગામાં શ્રદ્ધા હોય, દરગાહ ઉપર ચાદર ઓઢાડવા જાય. આ બધી પ્રવૃત્તિઓ અને માન્યતાઓ સાચી શ્રદ્ધા વિનાના જીવોને હોય છે. આવા જીવોની કહેવાતી ધર્મ પ્રવૃત્તિ પણ હકીકતમાં મિથ્યા છે. યોગ નથી બનતી કે મોક્ષ સાથે જોડતી નથી.

મિથ્યા ચારિત્ર એટલે ભગવાને કહેલ આચાર-ધર્મપ્રવૃત્તિ અહિંસા આદિ પાંચ વ્રતોનું પાલન, પંચાચારનું પાલન વગેરેમાં ન આચરે પરંતુ તેનાથી વિપરિત આચરણ કરે, હિંસાદિ પાપો કરતાં જરાય ડર ન રાખે. જીવનમાં અઢારે પાપસ્થાનકો બેફામ ચાલતા હોય, વિલાસ અને વિષયોના તોફાનો દિવસ-રાત ચાલતા હોય. સાથે આ જ જીવન છે, ખાઓ, પીઓ, મજા કરો જીવોનું આવું આચરણ તે મિથ્યા આચરણ છે. અરે આચરણ જ ન કહેવાય અનાચરણ છે. ધર્મમાં વિપરીત આચરણ મિથ્યા ચારિત્ર છે.

૨) વહેવારથી યોગ : જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રને રત્નત્રયી કહેવાય છે. તે નિશ્ચયથી યોગ કહ્યો છે. આ રત્નત્રયીની આરાધના, ગુરુનો વિનય આદિ ધર્મોનું પાલન છે. તે રત્નત્રયીનું કારણ છે.

માટે સહુ પ્રથમ તો (૧) ગુરુ વિનયાદિ જીવનમાં પહેલા લાવવા તે વ્યવહારથી યોગ છે.

ઘઉંના બીજમાંથી અંકુર ફૂટે તે સામાન્ય નિયમ છે. પરંતુ બધા જ દાણામાંથી અંકુર ફૂટે જ એવો નિયમ નથી. છતાં વહેવારથી કહેવાય કે ઘઉંમાંથી અંકુર ફૂટે. તેમ રત્નત્રયીની આરાધના વ્યવહારથી શું ? તો ગુરુ વિનય કરવો. સ્વાધ્યાય કરવો, વૈયાવચ્ચ કરવી, પૂજા, સામાયિક, ગુરુવંદનાદિ ધર્મક્રિયાઓ કરવી તે વ્યવહારથી યોગ કહેવાયા છે.

રત્નત્રયીની સિદ્ધિ કરવી તે યોગસિદ્ધિ છે. તેમાં પ્રયત્ન કરવો એટલે રત્નત્રયીની આરાધના કરવી. (૧) જેમ કે ગુરુવિનય એટલે ગુરુ પ્રત્યે આંતરિક બહુમાન તે એક અપેક્ષાએ નિશ્ચયથી વિનય કહી શકાય જ્યારે બાહ્યથી તેમની સેવાભક્તિ કરવી, તેમના કાર્યો સંપન્ન કરી આપવા વગેરેથી વ્યવહારથી વિનય થાય છે.

(૨) ધર્મ શ્રવણ કરવાની ઈચ્છાથી ધર્મનું શ્રવણ કરવું. એટલે 'મારા જીવનમાં પરિવર્તન આવે, દોષો-પાપો દૂર થાય, ગુણો પ્રગટે તેવી ઈચ્છાથી, ઈચ્છા થાય પછી આગળ વધાય, ઈચ્છા પછી પ્રીતિ પછી ભક્તિ આવે પછી વચનયોગ આવે પછી અસંગ યોગ આવે જ. ઈચ્છા જ ન હોય તો વ્યવહારથી (નિમિત્તથી) આવે. નિમિત્ત ખસે તો બધું બંધ થઈ જાય, માટે ઈચ્છા જ રૂરી. જેટલી તીવ્ર ઈચ્છા તેટલું ફળ શીઘ્ર મળે. તે રીતે ધર્મના તત્ત્વોનું સૂક્ષ્મદૃષ્ટિથી ચિંતન મનન કરવું, તત્ત્વને જાણવું તથા (૩) વિધિપૂર્વક જ્ઞાનાભ્યાસ કરવો તે છે. ધર્મ પણ મન-વચન-કાયાની શુદ્ધિ સાચવવા પૂર્વક કરવો જોઈએ. જે ધર્મકાર્યો કરવાના કહ્યા છે તે કરવા અને જે કાર્યો કરવાનો નિષેધ કર્યો છે તે છોડવા એટલે કે ઉપાદેયમાં આચરણ કરવું અને હેય ચીજોનો ત્યાગ કરવો. આનાથી સાચી ધર્મ આરાધના થાય છે. આવી ધર્મપ્રવૃત્તિ કરનાર આરાધક વ્યવહારથી યોગી જ કહેવાય છે. કેમ કે આ જ ક્રિયાઓ દ્વારા તેને નિશ્ચયથી યોગની પ્રાપ્તિ થવાની છે. આ જ માર્ગ છે.

યોગશતક ગ્રંથમાં યોગના અધિકારી જીવોની વાત કરી છે. અધિકારી એટલે યોગ્ય પાત્ર જીવો. એટલે કે કેવા જીવો યોગને પામી શકે ? તેની વાત કરી છે. સહુ પ્રથમતો આપણે ખુદને તપાસવા જોઈએ. ખુદનું આત્મનિરીક્ષણ કરવું જોઈએ કે હું યોગી બનવાને યોગ્ય છું કે નહિ ? જો ના ! તો મારે યોગી બનવાની પાત્રતા લાવવા વિકસાવવા શું કરવું જોઈએ ? તે માટે પ્રયત્ન શું કરવો ? વગેરે.

યોગ્ય જીવો યોગમાર્ગમાં પ્રવેશ કરે તો શાસ્ત્રમાં કહેલ વિધિમાર્ગે યોગાભ્યાસ કરવા દ્વારા યોગસિદ્ધિ સુધી પહોંચે છે. જેમ સોનાની ઘડાઈ સોની જ કરે, ખેડૂત ન કરે ! કપડાં સીવવાનું

અનુસંધાન પાના નં. ૯ ઉપર

પ્રિય અક્ષય...

જૈન દર્શને જણાવ્યું છે કે, આ જગતમાં પ્રત્યેક ઘટના પાછળ કોકને કોક કર્મ કારણ હોય છે. માણસને જે ગુસ્સો આવે છે તેની પાછળ મોહનીય નામનું કર્મ કારણ છે.

આ કર્મ જીવે ભૂતકાળમાં ઉપાર્જેલું હોય છે. આત્માના ગોડાઉનમાં તે બેલેન્સમાં પડેલું હોય છે. નાનું મોટું નિમિત્ત મળે એટલે તરત સોફાની સ્પ્રિંગની જેમ ઉછળીને ઉદયમાં આવી જતું હોય છે. જ્યારે કર્મ ઉદયમાં આવી જાય ત્યારે આત્મા જો સાવચેત હોય, વિવેકવાળો હોય, બુદ્ધિશાળી હોય તો ઉદયમાં આવી ગયેલા કર્મને શુભવિચાર, શુભભાવનાના બળ પર તેને પાછું મારી ઠેલે છે અને જરાયે ગુસ્સો પેદા થવા દેતો નથી. જે આત્માઓ વિવેકશૂન્ય હોય છે, અથવા જેઓ પોતાના આત્મા પર કંટ્રોલ કરી શકતા નથી તેઓ આ કર્મ ઉદયમાં આવતાંની સાથે ફાયરીંગ શરૂ કરી દેતા હોય છે. ક્ષણવારમાં તો તેમની આખ્ખે આખ્ખી સીકકલ ફરી જતી હોય છે. આંખો લાલધૂમ થઈ જશે. ભંવરો ઉંચી ચડી જશે. હોઠ ફફડવા મંડશે. દિલ ધડક ધડક થવા માંડશે. શરીર કંપવા માંડશે. બ્લડમાં ઉષ્ણતા વધી જશે અને બ્લડનો બધો ફ્લો પૂર જોશમાં મસ્તક તરફ ધસી જશે. હાથપગના તળીયા સાવ ફિક્કા પડી જશે. માણસ માણસ મટીને રાક્ષસ બની જશે. વારંવાર ઉત્પન્ન થતી આવી શારીરિક પરિસ્થિતિ માણસને બ્લડપ્રેશર, હાર્ટએટેક, બ્રેઈન હેમરેજ અને પેટમાં અલ્સર જેવી બીમારીઓના ભોગ બનાવે છે.

અંદરથી કર્મ જાગૃત થઈ ઉદયમાં આવી ગયા પછી એનો હુમલો ખાળવા માટે બળની જરૂર પડે છે. જે લોકો નિર્બળ હોય છે તેઓ આ હુમલાને ખાળી શકતા નથી. એટલે કોધની આગ તૃણની જેમ તરત આ નિર્બળોને ભડકે બાળવાની શરૂઆત કરી દે છે.

કોધને ટાળી દેવા, દબાવી દેવા કે પેદા જ ન થવા દેવા માટે અગાધ બળની જરૂર પડે છે માટે જ કહેવાયું છે કે, 'ક્ષમા વીરસ્ય ભૂષણમ્'. કોધના પ્રસંગે પણ કોધ ન થવા દેવો અને ક્ષમાને ધારણ કરવી એ વીરપુરુષોનું જ કામ છે. કાયરો તો ક્ષણવારમાં ધુંવાપુંવા થઈ જતા હોય છે.

પ્રત્યેક માણસે ગુસ્સો આવતાંની સાથે જ એક સેકન્ડ માટે તરત આંખ બંધ કરી દઈને ભીતરમાં થઈ ચૂકેલા કર્મના હુમલાને તત્કાળ ચાંપી દેવા માટે નવકારનો જાપ ચાલુ કરી દેવો જોઈએ. તમે આંખ બંધ કરો અને નવકાર ગણો એટલે એક નવી એનર્જી ઉત્પન્ન થશે. જે અંદરના કાર્મિક હુમલાને પહોંચી વળશે. શ્રી નવકારમંત્રના અક્ષરોમાં પ્રચંડ તાકાત રહેલી છે. એમાં શાબ્દિક સંયોજન જ એવું કમાલ રીતે થયેલું છે જે કર્મના હુમલા ઉપર ડાયરેક્ટ અસર ઉપજાવ્યા વિના ન રહે.

કાયબા, અળસીયા કે ઈયળ જેવા જીવજંતુ ઉપર જ્યારે

હુમલો થાય છે ત્યારે તે લોકો પોતાની કાયા સંકોચી લે છે. સાવ કોકડું વળી જાય છે. આમ કાયા સંકોચ કરવાથી એક વિશિષ્ટ એનર્જી ઉત્પન્ન થાય છે. જેનાથી ભારે હુમલાને પણ ખાળી શકાય છે. એ હુમલો ભલે બાહ્ય હોય કે અભ્યંતર હોય. એટલે જ જૈન ધર્મમાં ક્યારેય પણ ઉપસર્ગ આવે બાહ્ય, અભ્યંતર હુમલો આવે તો તરત કાયોત્સર્ગ મુદ્રામાં ઉભા રહી જવા જણાવ્યું છે. કોઈ માણસ શસ્ત્ર ઉગામીને સામેથી મારવા આવે તો તેની સાથે જીભાજીભીમાં ઉતરવાને બદલે કાયોત્સર્ગ મુદ્રામાં (હાથ પગ સીધા રાખી, ટટ્ટાર ઉભા રહી, આંખ બંધ કરવી) ઊભા રહી જવું અને મનમાં નવકાર મંત્રનું સ્મરણ ચાલુ કરી દેવું. જેના પ્રભાવે સામેના માણસના મનના પરિણામો તત્કાળ બદલાઈ જશે અને તે તરત પાછો હટી જશે.

સુદર્શન શેઠે આવો કાયોત્સર્ગ કર્યો ત્યારે અર્જુન માળી પણ ઝૂકી ગયો હતો. અંદરથી કર્મનો ઉદય થવામાં બહારના નિમિત્તો પણ કારણ બને છે. ઘણા નિમિત્તોમાંથી બળવાન નિમિત્ત ગણાતા (૧) આહાર (૨) હિંસક ફિલ્મો અને (૩) અતૃપ્ત ઈચ્છાઓનો આપણે વિચાર કરશું. માણસના સ્વભાવમાં એક પ્રધાન કારણ છે આહાર. ખોરાક માણસનું નેચર બનાવે છે. તમે જો સાત્ત્વિક ભોજન લેતા હશો તો તમારો સ્વભાવ સહેજે શાંત હશે. પણ તમે જો તામસી ખોરાક લેતા હશો તો તમારો સ્વભાવ પણ ખોરાકની જેમ તીખો લાય જેવો હશે. માટે જ આપણે ત્યાં કહેવાયું છે કે 'આહાર તેવો ઓડકાર', 'અન્ન તેવું મન'.

ભારતની સૌથી બુદ્ધિશાળી પ્રજા કઈ? એવા પ્રશ્નનો ઉત્તર છે બંગાળી અને મદ્રાસી. કારણ કે તે લોકો ભાતખાઈ છે. ચાવલને આયુર્વેદમાં સર્વ પ્રકારના ધાન્યમાં શ્રેષ્ઠ ધાન્ય ગણાવ્યું છે. એ જ રીતે આખા વિશ્વના સૌથી બુદ્ધિશાળી પ્રજા કઈ એમ પૂછવામાં આવે તો જવાબ મળશે જાપનીસો. કેમ કે તેઓ પણ ભાતખાઈ છે. તેવી જ રીતે દેશની અને વિશ્વની સૌથી વધારે લડાઈખોર, ગુસ્સાખોર પ્રજા કઈ? તો તેનો જવાબ છે મુસ્લીમપ્રજા! કેમકે તેનો ખોરાક ખોટો છે. ઈરાન, ઈરાક, કુવૈત, લેબનોન, ઈઝરાયલ અને બોસ્નીયા આદિ દેશો જ્યારે જુઓ ત્યારે યુદ્ધના મુડમાં જ જોવા મળશે.

જૈન દર્શનમાં આહારની બાબતમાં સખત નિયમો દર્શાવ્યા છે. નોનવેજ, કંદમૂળ, અભક્ષ, દ્વિદળ, વાસી, બહારના બજાર પદાર્થો, રીંગણ, આઈસ્ક્રીમ, બરફ આદિ અનેક ચીજોનો નિષેધ કર્યો છે. આમાં માત્ર હિંસાને જ પ્રાધાન્ય અપાયું છે એવું નથી. આહારના નિયમો ફીઝીકલ અ અને મેન્ટલ હેલ્થને ધ્યાનમાં રાખીને ગોઠવાયેલા છે. ખાણી પીણીની બાબતમાં છકી ગયેલા માણસો જો ફરીવાર પાછા ધર્મના નિયમોને સ્વીકારીને કાયર-કૂચર ખાવાનું બંધ કરી દે તો માત્ર છ જ માસમાં માણસના સ્વભાવમાં અને કુટુંબ કબીલામાં ચેન્જ આવ્યા વિના ન રહે.

શ્રાવકના ઉદ્ધ કર્તવ્યોની શ્રુંખલામાં છ આવશ્યકો પછી 'પર્વતિથિએ પૌષધવ્રત કરવું જોઈએ.' તે શ્રાવકનું કર્તવ્ય બને છે. આપણે પર્વતિથિની વ્યાખ્યા જોઈ રહ્યા છીએ. આગળના અંકમાં જોયું કે, જૈન પંચાંગનો વિચ્છેદ થવાથી જૈનો-જૈનાચાર્યો જન્મભૂમિ પંચાંગનો હમણાંથી ઉપયોગ કરે છે. પરંતુ તેમાં જો પર્વતિથિની ક્ષયવૃદ્ધિ આવે તો તે તિથિઓની ક્ષય કે વૃદ્ધિ ન કરતાં ક્ષય વખતે પૂર્વની તિથિ (અર્પવ તિથિ)નો ક્ષય કરી પર્વતિથિની આરાધના અકબંધ રાખે છે. જ્યારે વૃદ્ધિ આવે ત્યારે પાછળની તિથિની આરાધના કરી આગળની અર્પવતિથિને ડબલ કરી પંચાંગમાં દર્શાવે છે. જેમકે બે પાંચમ આવતી હોય તો બીજી પાંચમને આરાધના તિથિ ગણે અને આગળની પાંચમને ચોથ બનાવી દે અર્થાત્ બે ચોથ કરી લેવાથી સારાય ભારતવર્ષમાં એક જ સરખી પર્વતિથિની આરાધના થાય છે.

પૂર્વના કાળમાં પણ સુધર્માસ્વામી ગણધર ભગવાનથી લઈ હમણાં સુધીના આચાર્યોએ ક્યાંય પર્વતિથિનો ક્ષય કર્યો નથી. (ક્ષય આવતો હોવા છતાં) આ બાબતનો પાઠ પંચમ અંગસૂત્ર શ્રી ભગવતી સૂત્રના ૧૧મા શતકના ૧૧મા ઉદ્દેશમાં સૂત્ર ૪૨૫ માં જોવા મળે છે. જેમાં પ્રશ્ન કર્યો છે કે, ભગવાન! ૧૮ મુહૂર્તનો દિવસ (મોટામાં મોટો) ક્યારે હોય છે ? જવાબ - આસાદ્ધપુણિમાર્ - અષાઠ પૂર્ણિમાએ. આ

સૂત્રની ટીકમાં ખુલાસો કર્યો કે, આ અષાઠ પૂર્ણિમા તે પાંચ વર્ષના યુગના છેલ્લા વર્ષની જે અષાઠ પૂર્ણિમા આવે તે સમજવી આ અષાઠ પૂર્ણિમાએ ૧૮ મુહૂર્તનો દિવસ હોય.

હવે જૈન પંચાંગ પ્રમાણે યુગના અંતિમવર્ષે તો અષાઠ પુનમનો ક્ષય હોય છે. તેનો પાઠ લોકપ્રકાશ ગ્રંથના સર્ગ-૨૮ ભાગ-૪ પુસ્તક પૃષ્ઠ-૧૩૩ ઉપર જોવા મળે છે. તેમ છતાં પૂનમનો ક્ષય ન કરતાં પૂનમની આરાધના અખંડ રાખી છે. (પૂનમનો ક્ષય આવે ત્યારે આગળની ૧૩નો ક્ષય કરાય અર્થાત્ ૧૩ની જગ્યાએ ૧૪ અને ૧૪ દસની જગ્યાએ પૂનમ કરી બન્ને પર્વતિથિઓની આરાધના અકબંધ રાખવાની છે.

તે સિવાય વિ.સં. ૧૫૮૩ માં થયેલા પૂ.આ.આનંદ વિમલસૂરિ મહારાજાએ પણ પોતાના ૩૫ બોલના પટ્ટકમાં નવમો બોલ દર્શાવ્યો છે કે, બીજ, પાંચમ, આઠમ, ઈગ્યારસ, ચૌદસ, અમાવસી, પૂનમ- એવં માસમાંહે ૧૨ દિન વિગઈ ન વાપરવી. અર્થાત્ માસ દરમ્યાન આ બાર પર્વતિથિઓ તો પાળવી જ. ખરતરગચ્છિઓ તિથિનો ક્ષય આવે ત્યારે બાર

તિથિની અગિયાર દિવસમાં આરાધના કરતા હતા. એટલે તે વખતે આ પટ્ટક બન્યો છે. બે તિથિ પક્ષ પણ આ રીતે પર્વતિથિનો ક્ષય આવે ત્યારે ૧૧ દિવસમાં બાર તિથિની આરાધના કરી લે છે. જે ખરેખર ૧૨ દિવસમાં ૧૨ તિથિની સાચી આરાધના છે. જે આરાધના બાકીના તમામ જૈન સંઘો કરે છે. આવા તો ઘણા પાઠો મળે છે. જેમાં પર્વતિથિની ક્ષયવૃદ્ધિ આવે તો તે તિથિઓ અખંડ રાખી પંચાંગનો સંસ્કાર કરીને તે પંચાંગો સ્વીકાર્યા છે.

આ રીતે પર્વતિથિ - બારે પર્વતિથિની આરાધના આપણાશ્રી સંઘમાં પ્રારંભથી જ થાય છે. તે જ શાસ્ત્રીય આરાધના છે. એટલે જ આ રીતે આરાધના નહીં કરનાર ખરતરગચ્છ તપાગચ્છથી અલગ છે. તેની જેમ ૧૨ પર્વતિથિની ૧૨ દિવસમાં જ આરાધના (અગિયાર દિવસમાં નહીં) ન માનીને અલગ થવું સારું ન કહેવાય ?

તમને પર્વતિથિનો ખ્યાલ આપ્યો. જે જીવો બારેમાસ આરાધના નથી કરી શકતા તેમના માટે પર્વતિથિની કમ સે કમ આરાધના કરવા પ્રેરણા કરી અને જેઓ નિત્ય આરાધના કરે છે તેવા આરાધકોને પર્વતિથિએ વિશિષ્ટ આરાધના કરવા પ્રેરણા કરી જેમકે પર્વતિથિએ બ્રહ્મચર્યનું પાલન, વિશેષ અષ્ટપ્રકારી પૂજા, ચૈત્યપરિપાટી, વનસ્પતિનો ત્યાગ, ઉકાળેલું પાણી વાપરવું, એકાસણા વિ. તપ કરવો. આરંભ-સમારંભ ના કરવો, લગ્નાદિ પ્રસંગો ન કરવા તેમ પર્વતિથિએ પૌષધ કરવાની વાત ભગવાન કરી રહ્યા છે.

ભગવાને જ્ઞાન દ્વારા વિશેષ લાભ જોઈને આ પર્વતિથિઓના દિવસે આરાધના કરવા, વિશેષ આરાધના કરવા પ્રેરણા કરી છે. વળી પર્વતિથિએ પ્રાયઃ કરીને આયુષ્ય બંધ થવાની સંભાવના છે. એવું શાસ્ત્ર કહે છે, માટે પણ પર્વના દિવસોમાં વિશેષ ધર્મકરણી કરવાથી શુભભાવો અંતરમાં રહેવાથી કદાચ આયુષ્યબંધ પડે તો પણ સદ્ગતિનો શુભ આયુષ્ય બંધ પડે તે માટે પણ પર્વતિથિએ વિરતિની આરાધના સ્વરૂપ પૌષધ કરવો જોઈએ. સહુથી લાભકારી આરાધના તે વિરતિમાં રહેવાની છે.

જેમકે કૃષ્ણ મહારાજા ભ. નેમિનાથને પૂછવા ગયા કે, ભગવાન હું રોજ તો આરાધના કરી શકતો નથી. મને વર્ષમાં એકાદ દિવસ એવો બતાવો કે જે દિવસે હું આરાધના કરી મોક્ષ ફળ મેળવી શકું ? ત્યારે કૃષ્ણાકર નેમિનાથ ભગવાને મૌન એકાદશીનો પવિત્ર દિવસ બતાવ્યો. જે દિવસે ૮૦ જિનેશ્વર

દેવોના ૧૫૦ કલ્યાણક થયા છે.

આ રીતે જે જીવો રોજ આરાધના નથી કરી શકતા તેઓ પર્વદિવસે આરાધના કરે તો વિશેષ ફળની પ્રાપ્તિ થાય. રોજ કરનારા પણ પર્વદિવસે વધારે ભાવોલ્લાસથી તથા વિશેષ કિંમતી દ્રવ્યોથી વળી તપોવૃદ્ધિ કરી, વિધિ સહિત આરાધના કરે તો વિશેષ લાભ થાય.

રોજ સામાયિક કરનારા પણ પર્વતિથિએ પૌષધવ્રત કરે. ૮ પ્રહરનો (રાત-દિવસ) પૌષધ કરે તો ૩૦ સામાયિક જેટલું તો ફળ મળે જ.

બારે બાર પર્વતિથિઓમાં આરાધના ન કરી શકનાર મોટાભાગના જેનો પાંચ તિથિનું તો પાલન કરતા હોય છે. જેન ભોજનશાળા વગેરેમાં પણ પાંચ તિથિ પળાતી હોય છે. તિથિ પાળવી એટલે તે દિવસે આરંભ સમારંભના પાપો બંધ કરવા અથવા ઓછા કરવા તથા પુણ્યના કાર્યો-ધર્મકાર્યો-ધર્મક્રિયાઓ વધારે કરવી. જેનઘરોમાં પાંચતિથિએ (પર્વતિથિએ) કપડાં ધોવાતા નથી. શાકમાં લીલવણ (વનસ્પતિ)નો ઉપયોગ થતો નથી. પાકા કેળાં વગેરે ફળો પણ લેવાતા નથી કે તેના જ્યુસ પીવાતા નથી. વ્યાપાર-ધંધા પણ ઓછા કરી પ્રતિક્રમણ, સામાયિક, પૂજા, પ્રવચન આદિમાં લોકો લાભ લે છે. પર્વતિથિના દિવસે લગ્નો લેવાતા નથી કે સંસારના વિશિષ્ટ કાર્યો કરાતા નથી. બ્રહ્મચર્યનું પાલન થાય છે. ટુંકમાં ધર્મક્રિયાઓ સિવાય સંસારની તમામ પ્રવૃત્તિ પાપ સ્વરૂપ છે જેને રોજ તો મૂકી શકાતી નથી. પરંતુ કમ સે કમ મહિનામાં પાંચ દિવસ પાપ પ્રવૃત્તિઓ બંધ કરી - ઓછી કરી તેટલો સમય ધર્મ કરવા દ્વારા પર્વતિથિનો આદર કરાય છે.

આ પાંચ તિથિ છે. બે આઠમ, બે ચૌદસ તથા સુદ પાંચમ. ગુરુ ગૌતમસ્વામીએ પ્રભુ મહાવીરદેવને પૂછ્યું કે, ભયવં ! બીઅપમુહાસુ પંચસુ તિહિસુ વિહિઅં ધમ્માણુઢ્ઢાણં કિં ફલં હોઈ ? ભગવાન ! બીજ આદિ પાંચ તિથિઓમાં કરેલ ધર્મ અનુષ્ઠાનોનું શું ફળ મળે છે ? ભગવાને કહ્યું, ગોચમા ! બહુફલં હોઈ, જમ્હા ઈણસુ તિહિસુ પાયેણં જીવો પરભવાઢ્ઢઅં સમજ્જિણઈ, તમ્હા તવોવિહાણાઈધમ્માણુઢ્ઢાણં કાયવ્વં જમ્હા સુહાઢ્ઢઅં સમજ્જિણઈ ત્તિ !

‘હે ગૌતમ ! ઘણું ફળ મળે છે ? પ્રાય: કરીને તે તિથિઓમાં જીવ પરભવનું આયુષ્ય બાંધે છે. માટે (તે તિથિઓમાં) તપ આદિ ધર્મ અનુષ્ઠાનો કરવા જોઈએ. જેથી શુભ આયુષ્ય (મનુષ્ય કે દેવગતિનું આયુષ્ય) બંધાય !

દરેક જીવને આવતા ભવનું આયુષ્ય આ જ ગતિમાં બંધાય

છે. તે પણ કુલ આયુષ્યના ત્રીજા ભાગે બંધાય છે. એટલે કે ૬૦ વર્ષનું આયુષ્ય હોય તો ત્રીજો ભાગ એટલે ૨૦ વર્ષ બાકી રહે ત્યારે બંધાય છે. આ આયુષ્યબંધની ક્ષણે જો જીવ શુભ ભાવમાં હોય તો શુભગતિમાં જાય છે. કદાચ ત્યારે આયુષ્ય ન બંધાય તો તે ત્રીજાભાગના ત્રીજા ભાગે બંધાય છેવટે મરણકાળે શ્વાસના ત્રીજા ભાગે પણ બંધાય. જ્યારે પણ બંધાય ત્યારે ભગવાન કહે છે કે, ઘણું કરીને આ દિવસો પર્વતિથિના હોય છે. માટે પર્વતિથિએ રોજ આરાધના ન કરનારે તો અવશ્ય કરવી જોઈએ. જે આરાધના રોજ કરે છે તે ભાગ્યશાળીઓએ તો પર્વતિથિએ વિશિષ્ટ ભાવોલ્લાસપૂર્વક ધર્મારાધના કરવી જોઈએ. જેન સિવાય જેનેતર ગ્રંથોમાં (વિષ્ણુપુરાણાદિ) પણ પર્વદિવસોમાં, સૂર્યની સંક્રાંતિ આદિ દિવસોમાં સ્નાન, સ્ત્રીસેવન, માંસભક્ષણ, મદિરા સેવનનો નિષેધ કર્યો છે.

શ્રાવકના નિત્ય કર્તવ્યો છ કહ્યા છે. જિનપૂજા, ગુરુસેવા, જીવદયા, સુપાત્રદાન, ગુણાનુરાગ તથા જિનવાણીનું શ્રવણ. આ કર્તવ્યો દરરોજ કરવાના છે. તેમ પર્યુષણપર્વના પાંચ અલગ કર્તવ્યો છે. જે પર્યુષણ દરમ્યાન કરવાના હોય છે. હવે આપણે જોઈશું ‘પૌષધ’ની વિશેષ વાતો.

ભગવાને બતાવેલી લોકોત્તર તમામ ધર્મક્રિયાઓ જો વિધિ અને ભાવપૂર્વક કરવામાં આવે તો અંતે મોક્ષફલને આપનારી છે. આવી ધર્મક્રિયાઓનું સાતત્ય આત્મામાં ધર્મને ઉત્પન્ન કરે છે અને આ ધર્મ તેના વિરોધી એવા અશુભકર્મોને આત્મા ઉપરથી દૂર કરી શુદ્ધ બનાવે છે. સંપૂર્ણ પરિશુદ્ધ બનેલો આત્મા મોક્ષભાવને પામે છે. ત્યારે તે જન્મ-મરણના દુઃખોમાંથી મુક્ત બની શાશ્વતકાળ માટે સિદ્ધિગતિ નામના સ્થાનને પ્રાપ્ત થાય છે.

ખેડૂતો ખેતરમાં અનાજ વાવી પાણીનું સિંચન કરે છે. કાળક્રમે અનાજના બીજોમાંથી ઘઉં વગેરે અનાજ પાકે છે. સાથે સાથે ખેતરમાં વિપુલ પ્રમાણમાં ઘાસ વગેરે પણ પાકે છે. તેના માટે ખેડૂતે અલગ મહેનત કરવી પડતી નથી.

ધર્મક્રિયાઓથી અંતરમાં ધર્મ ઉત્પન્ન થાય છે તેમ પુણ્ય નામની ચીજ પણ વિપુલ પ્રમાણમાં ઉત્પન્ન થાય છે. આ પુણ્ય ધર્મ કરનારને મોક્ષમાં ન જાય ત્યાં સુધી તમામ સગવડો આપે છે. મોક્ષને યોગ્ય તમામ સામગ્રી આપે છે. જેના માટે અલગ આરાધના કરવાની જરૂર પડતી નથી.

વળી ધર્મક્રિયાઓ ફળ આપવામાં એક સરખી હોવા છતાં તે જુદા જુદા પ્રકારની છે. કેમ કે ધર્મ કરનાર વ્યક્તિઓ જુદા જુદા પ્રકારની છે. યોગમાર્ગમાં પ્રવેશ પામેલી વ્યક્તિઓથી લઈ યોગમાર્ગમાં આગળ વધેલી વિવિધ પ્રકારની વ્યક્તિઓ હોય છે. જેમ એજ્યુકેશનમાં યડતા કમમાં કલાસ હોય છે. તેમ યોગમાર્ગમાં પણ આરાધકોની યડતા કમમાં ભૂમિકા (આત્મશુદ્ધિ) હોય છે. એટલે તે તે જીવો પોતાની ભૂમિકાને

અનુસારે રૂચિ મુજબ ધર્મક્રિયાઓ ગ્રહણ કરે છે, વ્રત-નિયમોનું પાલન કરે છે અને આગળ વધે છે.

ધર્મક્રિયાઓ સ્વરૂપથી જડ હોવા છતાં ક્રિયા કરનાર વ્યક્તિનો જેવા પ્રકારનો ભાવ જેટલી તીવ્રતાપૂર્વક તેમાં પાળે તેવી તે ધર્મક્રિયાઓમાં બળ ઉત્પન્ન થાય છે. જેમકે એક સામાયિક નામનો યોગ વિધિ-બહુમાન અને અત્યંત તીવ્ર ઉલ્લાસથી જો કરાય તો તે ભવમાં પણ મુક્તિ આપી શકે. તેની સામે દીક્ષા લીધા બાદ (સર્વવિરતિ-સામાયિક હોવા છતાં) જો સંયમમાં વિધિ-બહુમાન ન હોય કે પાલનમાં ઉલ્લાસ ન હોય તો હજાર ભવે પણ મુક્તિ ન થાય તેવું બને!

ધર્મક્રિયા એટલે આરાધના તેના ત્રણ કે ચાર વિભાગ જેન દર્શનમાં આપ્યા છે. જેમાં છે રત્નત્રયી એટલે જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર ! ક્યાંક તપ ને ચારિત્રથી જુદું કરી જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર અને તપ. આમ ચાર પ્રકારના ધર્મ બતાવી નવપદમાં તેની સ્થાપના કરી છે. આ ધર્મતત્ત્વ છે.

પૌષ્ઠ એ ચારિત્રની આરાધના છે અને પૌષ્ઠમાં કરાતો એકાસણા ઉપરનો તપ તેની સાથે જ સંલગ્ન છે. તેમાં બિયાસણું ન ચાલે. પૌષ્ઠ કરો એટલે તમને દિવસમાં એક જ વાર મધ્યાહ્ને સુઝતો-સાત્ત્વિક આહાર લેવાની છૂટ મળે. પૌષ્ઠ એ વિરતિનું અનુષ્ઠાન છે. દિવસ-રાત પાંચે ઈન્દ્રિયોના વિષયોમાં મનને જતું અટકાવવું, રોકવું-નિયંત્રિત કરવું તેને વિરતિ કહેવાય. વારંવાર આવા વિરતિના અનુષ્ઠાનો કરવાથી મન વિષયોથી વિરક્ત બને છે અને આત્મા સાથે-આત્મભાવો સાથે આસક્ત થવા લાગે છે. તેથી આત્મશુદ્ધિ થાય છે. જેમ જેમ આત્મશુદ્ધિ થતી જાય તેમ તેમ વિરક્તિની સ્પીડ વધતી જાય છે. તેમ તેમ ભાવધર્મ વધતો જાય તેમ તેમ જીવનું ગુણસ્થાનક (ક્વોલિટી-પ્યોરિટી) વધતું જાય. જેમ જેમ ગુણસ્થાનક વધે તેમ તેમ ક્રિયાયોગ ઘટતો જાય અને ભાવધર્મ વધતો જાય, જ્ઞાનયોગ વધતો જાય અંતે ક્ષપક્રોણી મંડાય અને જીવ અક્રિય બની સંપૂર્ણ શુદ્ધતત્ત્વ-સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરે. આ બધું કેટલા કાળે થાય તે જીવના પુરુષાર્થ અને ભાગ્ય બન્ને ઉપર આધારિત છે. પણ રસ્તો તો આ જ છે.

આગામી પર્યુષણ એલર્ટ યુવાનો સાથે :

જે જેન સંઘોમાં પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી ભગવંતોના ચાતુર્માસાદિ નથી તેવા શ્રીસંઘોએ પર્યુષણ મહાપર્વની આરાધના કરવા ફોર્મ ભરી મોકલવા વિનંતી છે. પરિસ્થિતિ અનુકૂળ હશે તો જ યુવાનો પર્યુષણ માટે આવશે તેની નોંધ લેશોજી.

સંપર્ક : હેમલ શાહ - 99799 65301,

હેતલ શાહ : 94274 17299

C/o. અર્હદ ધર્મ પ્રભાવક ટ્રસ્ટ, મુંબઈ-અમદાવાદ.

કામ દરજી જ કરે, સોની ન કરે ! તેમ યોગકલાનો જાણકાર જીવ યોગ કરી શકે તે માટે યોગી બનનાર જીવોના પ્રારંભિક ગુણો કલ્યા છે.

જે જીવો ચરમાવર્તમાં પ્રવેશી ચૂક્યા છે અને અપુનર્બંધકના લક્ષણો ધરાવે છે. અર્થાત્ જે જીવોમાં અપુનર્બંધક જીવોના લક્ષણો સારી રીતે જણાતા હોય, દેવ-ગુરુની પૂજા-ભક્તિમાં જે રસવાળા હોય, ભારે અહંકારી ન હોય તેથી કદાગ્રહી પણ ન હોય. પરંતુ કંઈક સરળ પ્રકૃતિવાળો હોય અને પ્રજ્ઞાપનીય હોય. પ્રજ્ઞાપનીય એટલે સાચી વસ્તુ સમજાવવાથી ખોટી વસ્તુને છોડી દેવા તૈયાર થાય. ભલે ઘણા વખતથી પકડેલી હોય તો પણ સાચુ સમજાતાં તરત જ છોડવા તૈયાર થાય આવા જીવો યોગના અધિકારી છે.

કદાગ્રહી જીવો સાચું સમજાઈ ગયા પછી પણ પકડેલું છોડવા તૈયાર થતા નથી. આવા જીવો સરળતાથી યોગને પામી શકતા નથી. ટૂંકમાં પ્રજ્ઞાપનીય એટલે પોતાની માન્યતા પકડી ન રાખે જાણકાર સમજાવે તો સમજી છોડી દે.

સાચી કે ખોટી 'પક્કડ' માત્ર અધ્યાત્મ માર્ગમાં શત્રુ સમાન છે. પક્કડ એ જ મિથ્યાત્વ છે. ધર્મમાં દેહતા તે જુદી વાત છે. જ્યારે પક્કડ તે જુદી વાત છે. જરા સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી સમજી બન્નેની ભેગસેળ કરતા નહિ. કોઈ એક ધર્મને દેહતાપૂર્વક પકડી રાખવો, મરણાંતે પણ પ્રતિજ્ઞાનો ભંગ ન કરવો તે ધર્મમાં દેહતા છે. વળી ધર્મમાં આવી દેહતા જરૂરી છે નહિ તો ધર્મમાં ટકવું જ મુશ્કેલ થઈ જાય છે. આવા જીવોને જ્યારે ગુરુ કે વડીલ કહે કે ના તુ આ મૂકી દે તો તરત જ સરન્ડર થઈ જાય. મૂકી દેવા તૈયાર થાય. મનમાં જરાપણ ખચકાટ ન હોય એવું સમર્પણ સાથે જ હોય. આ પ્રજ્ઞાપનીયતા છે. તે ગુણ છે.

(ક્રમશઃ)

Temple of Understanding

સંસારમાં સુખ છે એવી શ્રદ્ધા જ મિથ્યા છે. એટલે તેને મેળવવાના તમામ પ્રયત્ન પણ મિથ્યા છે. તેની પાછળનો સમય વેડફાટ છે.

તેથી ઉલટું

સંસારમાં દુઃખની શ્રદ્ધા તે સમ્યગ્ છે. તેથી તેનો ત્યાગ, ઉપેક્ષા તે સમ્યગ્ છે. ઈગો-ઈર્ષા-ક્રધાઓ અને વિષયો જ્યાં સુધી સુખના સાધન લાગે ત્યાં સુધી મિથ્યાદર્શન છે. તેથી જ્ઞાન પણ મિથ્યા અને પ્રયત્ન પણ મિથ્યા છે.

સંસારનું મૂળ મિથ્યાજ્ઞાન છે. તેમાં સિંચન શ્રદ્ધા કરે છે. તમે સમજણના ઘરમાં આવો.

જયદોષ વાણી

સતત આર્તધ્યાન ડીપ્રેશન લાવે છે. તેનાથી બચવા બીજાના આર્તધ્યાનમાં નિમિત્ત બનવું નહીં. શક્ય હોય તો બીજાની પ્રસન્નતા માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. આપણું જતું કરી, ખુદ નુકશાન વેઠીને પણ બીજાની પ્રસન્નતા વધારવી, બીજા સાથે પ્રયત્નપૂર્વક મધુર વ્યવહાર અને મીઠાં વચનોથી સંબંધો રાખવા.

કોઈનાથી અકળાઈ જવાથી સારું ફળ મળતું નથી. પરંતુ તેવા સમયે લેટગો-જતુ કરવાથી, બીજાના ખાતર આપણું સારું પણ જતું કરવાથી તે કર્મ, પુણ્ય અને ધર્મ આપણને ઉંચું અને સારું ફળ આપે છે. જીવનમાં આપણી પ્રધાનતા છોડી બીજાને મુખ્ય રાખતાં શીખવા જેવું છે. તેનાથી આર્તધ્યાન ટળે છે. બીજાને આગળ વધારવામાં, બીજાની પ્રશંસા કરવી, તેમનું ગૌરવ વધારવું, છતાં જાત માટે કશી અપેક્ષા રાખવી નહિ. કટાઈ જવા કરતાં ઘસાઈ જવું સારું છે.

એટલું સમજી રાખો કે આપણી શાંતિ પણ બીજાના ઉપર આધારિત છે. તેથી સમાધિથી અને સારી રીતે જીવી શકાય છે. બીજાને સહાયક થવાથી, આપણી સારી ભાવનાને પ્રવૃત્તિ દ્વારા, આત્માની યોગ્યતા દ્વારા આપણને સાહજિક શાંતિ, સમાધિ અને સહાય મળે છે. તેથી આત્મા સહજ શાંતિમય, સમાધિમય અને શક્તિમય બને છે.

બધાને ઠારવા, આવકારવાનું કામ કરવું, હૂંફ આપવી, જેમ આપણે કર્મથી પીડાઈએ છીએ તેમ બીજા પણ કર્મથી પીડિત છે. બીજાનું હંમેશાં સારું જોવું, કરવું, વિચારવું. આપણા અંગેની બીજાની નબળી વાતો ભૂલી જવી. એનો ઉપકાર માનવો કે જાગૃત રાખે છે. ધર્મી આત્મા અને સંસારી આત્માના લેવા-દેવાના માપ જુદા છે. આપણે ધર્મી આત્માનાં માપ અપનાવીએ તો સર્વત્ર સુખ-શાંતિ મળશે. જગત આપણું થયું નથી કે થવાનું નથી. જે આપણા છે તેને પારકા બનાવવા નહીં. સદ્ભાવ વધારવો. 'ચત્તારિ મંગલમ્' ગાથા-૩, ૩ ટાઈમ ૨૧ વાર ગણવી.

કોઈ વ્યક્તિનો ખોટો વ્યવહાર તેવા નિમિત્તથી થાય છે તે બાહ્ય નુકશાન છે. અલ્પ વિરાધના છે પણ તે પામીને થતો દુર્ભાવ, અરુચિ, ગુસ્સામાં આત્માને સીધુ જ હજારો ગણું નુકસાન થાય છે. કેમ કે તેથી જીવદ્વેષ થાય છે. વૈરાગ્ય મંદ પડે છે. કષાયોના સંસ્કાર ગાઢ થાય છે. તેથી તેવા અનુકૂળ પ્રસંગોએ બધું ભવિતવ્યતા ઉપર છોડી ધૈર્ય, સત્વ, સહિષ્ણુતાનું આલંબન લઈ સમતા કેળવવા પ્રયત્નશીલ રહેવું. પ્રતિકૂળ સંયોગોમાં પણ કેવલજ્ઞાન પ્રગટે છે. અનુકૂળતા કરતાં પ્રતિકૂળતામાં વધુ તીવ્રતાથી ખીલે છે. જો લક્ષ્ય ન હોય તો વૈરાગ્ય દુર્લભ છે, ધર્મ દુર્લભ છે, મન બગડવાથી વૈરાગ્ય જાય છે. ભાવિમાં ધર્મ મળવો દુર્લભ બને છે. આવી વિચારણાથી ધૈર્ય-સત્વ વધે છે. સ્વસ્થતા રહે છે.

અંતરને નિર્મળ કરનારું અદ્ભૂત ઔષધ

“દુષ્ટગર્હ” - મુનિ મહર્ષિરત્ન

પૂર્વાચાર્ય રચિત “પંચસૂત્ર મહાગ્રંથ”માં ભવિતવ્યતાના પરિપાકના કારણરૂપ ત્રણ ઔષધોનું સેવન કરવાનું કહ્યું છે. જેમાં પહેલું છે, ‘ચઉસરણગમણં’ એટલે અરિહંતાદિ ચારના શરણનો સ્વીકાર. બીજું છે, ‘દુષ્કડગરિહા’ એટલે આપણા જીવ દ્વારા જાણે-અજાણે થયેલા દુષ્ટતોની વારંવાર ગર્હા (ગુરુ સમીપ નિંદા) અને ત્રીજું છે, ‘સુક્કડાણ સેવણં’ એટલે જીવનમાં વારંવાર સુકૃતો (સદ્કાર્યોનું)નું સેવન કરવું.

‘દુષ્ટગર્હા’ કદાચ શબ્દ ન સમજાય પરંતુ ઈનર બ્યુટીના વિકાસ માટે આ ઔષધનો ઉપયોગ જીવનમાં ખૂબ જ ઉપયોગી છે. Important છે.

રોજિંદી જિંદગીમાં રોજ કેટલાય ખોટા કાર્યો, ખોટા વિચારો આપણાથી ઈઝીલી થઈ જાય છે. પૂર્વે પણ અણસમજમાં, જાણતાં કે અજાણતાં ખોટા કાર્યો થઈ ગયેલ છે. જેની આપણે ડાયરીમાં ક્યારેય નોંધ લીધી નથી. ‘દુષ્ટ’ એટલે ખોટું કાર્ય, ખોટું કરવું, બીજાને દુઃખ આપવું, પીડા આપવી, ત્રાસ આપવો, જે લોકમાં નિંદનીય ગણાય તેવા કાર્યો, જે પ્રવૃત્તિથી ભવિષ્યમાં પણ બીજાને નુકસાન થાય તેવા કાર્યો જીવને ચિકણા કર્મો બંધાવે છે. એનાથી આપણો જીવ ખુદ દુઃખનું ભાજન બને છે. **because of bed sins, we become unhappy.**

આવું ન થાય તેના માટે દુષ્ટતની ગર્હા એટલે કે તેવા કાર્યોની નિંદા ગુરુ સમક્ષ કરવાની વાત સૂત્રની ટીકામાં ભગવાન હરિભદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા લખે છે. માત્ર ગર્હા કે નિંદા કરવી તેવું નહિ. પરંતુ એવા દુષ્ટત્યો હવે પછી જીવનમાં ન થાય તે માટે નિયમ કરવો, ત્યાગ કરવો. ખોટું કરતી વખતે પણ ડંખ હોય, થયા પછી પછતાવો હોય અને તેની ગુરુ સમક્ષ આલોચના હોય તો તે દુષ્ટત નબળું પડી જાય છે. ‘મારાથી આ ખોટું થઈ ગયું! અરેરે! માનું શું થશે? આવું સતત અંતરમાં ફીલ થવું, પશ્ચાત્તાપ થાય, તિરસ્કાર થાય, તેવા કાર્ય પ્રત્યે નફરતનો ભાવ થાય. અણગમો થાય તે બધું દુષ્ટત ગર્હા કહેવાય. મનમાં સતત એક જ અધ્યવસાય રહે કે, મારે આવું નહોતું કરવું જોઈતું. તેનાથી બાંધેલા કર્મો મારે જ ભોગવવા પડશે!

બાલમુનિ અઈમુત્તા મુનિએ વહેતા પાણીમાં બાલ સહજ કુતુહલથી પોતાની પાત્રીને હોડી બનાવી મૂકી, પાત્રી હોડીની જેમ તરતી જોઈ ખુશ થયા. ગુરુએ જોતાં મુનિને ઠપકો આપ્યો કે આપણાથી કાચા પાણીનો સ્પર્શ થાય? કેટલી બધી વિરાધના કરી? અને ઉપાશ્રય આવી હૃદયના ઊંડાણથી આલોચના સ્વરૂપ ઈરિયાવહિયા સૂત્ર બોલતા હતા ત્યાં તો પશ્ચાત્તાપથી કર્મોના ભુક્કા બોલી ગયા. કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. મુનિ કેવલી બન્યા. ટુંકમાં તમે જ્યારે ખરાબ કાર્યને તિરસ્કૃત કરો છો, ખરાબ માનો છો કે આ ખરેખર ખરાબ છે ત્યારે તમને તે દુષ્ટત્ય ફરીથી કરવાનું મન થતું નથી. એકવાર પાપ પ્રત્યેનો અણગમો ઊભો થતાં તે પાપ ફરીથી થતું નથી. દુષ્ટતગર્હાનો આ છે મહિમા.

(MAP OF ALERT ACTIVITY) વૈયાવચ્ચ ભક્તિ

ગુરુ વ્રહ્મા, ગુરુ વિષ્ણુ, ગુરુ દેવો મહેશ્વરા
ગુરુ સાક્ષાત પરબ્રહ્મ, તત્ત્વે શ્રી ગુરુવે નમઃ

Date
11 July 2021 to 22 July 2021

ગુરુ યાત્રિ જ્ઞાન કા બંધાર,
ગુરુ યાત્રિ મોક્ષ પથપ્રદર્શક,
ગુરુ યાત્રિ અધ્યાત્મ આનંદદાક

PLACE

AT YOUR SHRI SANGH UPASHRAY AND
NEARBY CENTRES.

JAIN ALERT GROUP OF INDIA
400+ CENTRES | 40,000+ YOUTH
(ACROSS GLOBE)

www.jainalertgroupofindia.org +91 73831 49555

MAA એક્ટીવિટીમાં એલર્ટ ગ્રુપ દ્વારા વૈયાવચ્ચ ભક્તિ

આમોદ ગ્રુપ

ડાભોઈ ગ્રુપ

ખામગાંવ ગ્રુપ

હિમ્મતનગર ગ્રુપ

હિન્ડોન સીટી ગ્રુપ

ડોમ્બીવલી ગ્રુપ

રાજકોટ ગ્રુપ

ભાચંદર ગ્રુપ

સૌજન્ય :

RNI NO. : GUJGUJ/2006/16904 (Delhi) Publish & Posted 16th of every month at Ahd.PSO
Reg.No. : GAMC 988/2021-2023 Issued by SSP Valid up to 31-12-2023
Licence to Post with Prepayment LPWP Licence No. : PMG/NG/058/2021-2023 Valid up to 31-12-2023

श्री शत्रुंजय तीर्थधाम भुवनभानु मानसमंदिरम् तीर्थ

Contact No. : 8551904888, 8551905888, 9823271991

मालिक : श्री अहर्द् धर्म प्रभावक ट्रस्ट
१७, प्रार्थनापीठ, धलोरापार्क, जैन टेरासर पास,
नारणपुरा चार रस्ता, अमदावाड - ३८० ०१३
ફોન : **079-27681317**

તંત્રી-મુદ્રક-પ્રકાશક : કલ્પેશભાઈ વી. શાહ, અમદાવાદ
મુદ્રક : સર્વોદય ઓફસેટ, અમદાવાદ.

To,

SAMYAK - 98245 15514